

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „АНТОН СТРАШИМИРОВ”
с. Бохот, общ. Плевен, ул. „Любен Каравелов” № 3; тел.: 063575 663
e-mail:oubohot@abv.bg

Утвърждавам:
Директор:.....
г. /Т. Христова/

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА

**за превенция на ранното отпадане
и работа с деца в риск от отпадане
през 2020/2021 учебна година**

Програмата е разработена на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета на заседание на Педагогическия съвет – Протокол № 7/14.09.2020 г.

Училищната програма за превенция на отпадането на ученици е изработена в контекста на Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване, на предложената от Европейската Комисия Стратегия за интелигентен устойчив растеж „Европа 2020” и на препоръките, направени във връзка с тях по отношение превенцията на социалното изключване, за по-добро образование и грижи в периода на ранното детство, както и осигуряване на всички деца възможности за най-добър старт в живота.

Преждевременното напускане на училище е комплексно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на страната.

I. Причини за преждевременното напускане на училище

Причините за преждеременно напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории:

A. Икономически причини

Безработицата, ниските доходи, пониженият жизнен стандарт и бедността поставят много деца в условия, водещи до повишен риск от отпадане от училище. В резултат на финансовите и икономически затруднения много деца са принудени да помагат на семействата си, което води до нарушаване на участието им в учебния процес. Малко са учениците, които живеят при добри социално-битови условия. Повечето родители са трайно безработни, без основно образование и квалификация за работа. Немалка част от децата са от непълни семейства, с бащи в затвора или отглеждани от роднини, защото родителите им са в чужбина.

Б. Социални причини

Тревожна е родителската незаинтересованост. Децата са свидетели на противоречия, конфликти, напрежение и кризи в семейството, отрицателно въздействие на домашната среда, функционална неграмотност и ниско образование на родителите. Липсва положителен пример в общността за успял човек чрез образование и добра реализация.

В. Образователни причини

Децата и учениците в ОУ „Антон Страшимиров”, с. Бохот са от ромски произход, от бедни, необразовани семейства, чийто майчин език не е български. Децата и учениците не владеят добре български език, което води до проблеми в комуникацията и сериозни трудности в разбирането и усвояването на учебното съдържание. Това е една от основните причини за допускане на голям брой безпричинни отсъствия, липса на интерес към образователно-възпитателната работа и ниски резултати в обучението, страх от неуспех, както и липса на мотивация за добро образование. От години работим в посока спечелване доверието на консервативната и затворена ромска общност, при която образованието не е приоритет.

Г. Причини, свързани със здравния статус

В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата, нуждаещи се от допълнителна образователна подкрепа в общообразователните училища. Рисковете за преждевременно напускане на училище са свързани с недостатъчна подготовка на училището за приобщаване на тези деца. Тук се включват и всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които се стремят да отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

II. Принципи

Водещи принципи при разработване и изпълнение на Училищната програма за превенция на ранното отпадане и работа с деца в риск от отпадане са:

- **Законосъобразност** – съответствие на целите и предлаганите мерки със законите и подзаконовите нормативни актове.
- **Кохерентност** – осигуряване на координираност и взаимна обвързаност на предлаганите мерки при сътрудничество на всички заинтересовани страни.

- **Партньорство** – активно и координирано участие на институциите за образование и обучение, институциите на властта, гражданското общество и бизнеса в реализацията на политика за намаляване на отпадането от училище.
- **Прозрачност и популяризиране** на мерките и резултатите – значимостта на проблема предполага висока степен на информираност на обществото.
- **Приемственост** – осигуряване на непрекъснато действие на Програмата и гарантиране на постоянство в усилията и политиките за изпълнение на приетите цели и целеви показатели.
- **Устойчивост на резултатите** – осигуряване на трайно и дългосрочно въздействие на постигнатите резултати.
- **Своевременност** – осигуряване на навременни адекватни мерки за неутрализиране на рисковете от преждевременно напускане на училище.
- **Отчетност, мониторинг и контрол** – постигане на по-висока степен на ефективност.
- Всяко дете има **право на образование** и трябва да има **равен достъп** до образование.
- Всяко дете **може да учи** и да се възползва от предимствата, които образованието дава.
- В образователния процес **не се допуска дискриминация**, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус.
- **Възгледите и мнението на детето** трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в училище. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес.

III. Цели на Програмата

Обща цел: Създаване на подкрепяща среда за децата и учениците в ОУ „Антон Страшимиров”, с. Бохот чрез:

1. Изграждане на мотивация за посещение на училище и участие в живота на училищната общност. Индикатор за постигане – намаляване броя на безпричинните отсъствия от учебни часове.
2. Създаване на положителни нагласи към учебния процес. Индикатор за постигане – повишаване успеха на застрашените ученици.

Настоящата Програма набелязва дейности и мерки в **три основни направления**, като приоритет за училището ни имат тези, свързани с превенцията на ранното напускане.

A. Превенция на преждевременното напускане на училище, която цели предотвратяване възникването на предпоставки за преждевременно напускане на училище, както и ограничаване на условията, които го предизвикват. Политиките и мерките за превенция са насочени към образованието и грижите от ранна детска възраст.

Б. Интервенция срещу преждевременното напускане на училище, която цели създаването на условия за ограничаване на преждевременното напускане при отчитане на конкретните заплахи на най-ниско равнище.

В. Компенсиране на преждевременното напускане на училище, което има за цел да подпомогне преждеременно напусналите училище отново да се включат в образованието, като им бъдат предложени разнообразни и достъпни форми за завръщане в системата на образование и обучение.

*А. Политики за **превенция** на преждеременно напускане на училище*

1. Осигуряване на позитивна образователна среда – училищен климат, атмосфера на взаимоотношения, управление: Позитивната образователна среда е свързана с ясно дефиниране на правата, задълженията и отговорностите на участниците в образователния процес за осигуряване на условия за образование, благоприятстващо развитието на личността на всяко дете и ученик.

2. Повишаване качеството на образованието като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и ученик и предотвратяване на преждевременното напускане на училище. Постигането на по-добри резултати от обучението на децата и учениците спомага за преодоляване на евентуални пречки пред развитието им, за придобиване на ключовите компетентности и осигурява възможности за личностна и професионална реализация.

В това отношение поставяме акцент върху:

- ✓ оценяване, установяващо резултати и осигуряващо обратна връзка, за поддържане и стимулиране на мотивацията за учене, както и мониторинг на качеството на образователния процес;
 - ✓ прилагане на съвременни подходи на преподаване, съобразени с индивидуалността на детето и ученика като партньор в образователния процес;
 - ✓ задължителна квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждеременно напускане на училище;
 - ✓ развиване и популяризиране на нови форми на обучение;
 - ✓ формиране на нагласа за учене през целия живот от най-ранна възраст.
3. **Достъп до качествено образование за деца и ученици, нуждаещи се от допълнителна образователна подкрепа:** Развитие капацитета на учителите за работа с ученици, нуждаещи се от допълнителна образователна подкрепа, за прилагане на единна методика за оценяване на образователните им потребности. Изграждане на подкрепяща среда за всяко дете и ученик за осигуряване на приобщаващо образование.

*Б. Политики за **интервенция** на преждеременно напусналите училище*

1. Повишаване участието и ангажираността на родителите

Родителите и местната общност са участници в процеса на образование. Те са основен фактор за подпомагане на децата и младите хора в риск от преждевременно напускане на училище и трябва да бъдат насърчавани чрез:

- ✓ популяризиране на добри практики и възможности за участие в мрежи за включване на родителите и местната общност в мерки за предотвратяване на преждевременното напускане на училище;
- ✓ повишаване отговорността на родителите и тяхната активност за сътрудничество с учителите и училищното ръководство с цел развитието на децата им за насърчаване на редовното посещаване на училище и активно участие в условията на ОРЕС.

2. Утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество

Изграждането на развиваща се училищна общност е предпоставка за ефективна политика за намаляване на преждевременното напускане на училище. Индивидуалното и груповото наставничество се превръща в процес на сътрудничество за изграждане на позитивни и конструктивни взаимоотношения чрез:

- ✓ Разработване на политики за ненасилие и изграждане на силна училищна общност;
- ✓ Развиване на индивидуалното и груповото наставничество за оказване на помощ на деца, ученици, родители и педагогически специалисти с цел преодоляване на трудности в образователен, социален или личен план;
- ✓ Осигуряване на ефективна комуникация за навременното идентифициране и разрешаване на възникнали проблеми;
- ✓ Работа по развитие на класа като екип;
- ✓ Провеждане на консултации и своевременна намеса при поведение, изискващо корекция;
- ✓ Изграждане и прилагане на практиката „ученици-наставници“ за функциониране на сплотена училищна общност, основана на екипна работа, взаимна подкрепа и солидарност;
- ✓ Ангажиране на участниците в ученическото самоуправление с дейности за интервенция при преждевременно напускане на училище.

3. Кариерно ориентиране и консултиране

Кариерното ориентиране и консултиране подготвя младите хора за информиран избор, за практическата полза от придобитите компетентности. То представя и връзката между по-високото образование и възможността за по-добра реализация. В тази насока е необходимо:

- ✓ Изграждане и прилагане на система за кариерно ориентиране и консултиране в различните възрастови категории за мотивиране за продължаване на образованието и придобиване на квалификация;
- ✓ Популяризиране на ползата от придобиване на професионална квалификация като възможност за реализация при риск от преждевременно напускане на училище.

4. Подкрепа за развитието на децата и учениците

За осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на децата и учениците е необходима и допълнителна подкрепа. Тя се предоставя на деца и ученици: нуждаещи се от допълнителна образователна подкрепа; с хронични заболявания; в риск; с изяви дарби, като ограничава преждевременното напускане на училище и предотвратява социалното изключване, създаване на екипи, които да работят съвместно с родителите, органите за закрила правата на детето и органите за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните; развитие на ученическото самоуправление чрез ученически съвети с подкрепа от училището; въвеждане на съвременни подходи за управление на дисциплината за преодоляване на фрагментарността в това отношение и постигане на последователна политика в областта на възпитанието.

5. Прилагане на системи за ранно предупреждение

След идентифициране на децата и учениците, застрашени от преждевременно напускане на училище и причините за това, се предвиждат конкретни мерки за всеки застрашен, като:

- ✓ работа със семейството;
- ✓ включване в група за целодневна организация на учебния ден;
- ✓ допълнителни занимания/консултации, насочване към дейности по интереси;
- ✓ мотивиране за продължаване на образованието в следваща степен за придобиване на професионална квалификация.

6. Участие в занимания по интереси

Заниманията по интереси имат доказан ефект като средство за повишаване удовлетвореността на децата и учениците от живота в училище и ограничаване на преждевременното напускане. Те осмислят свободното време на учениците чрез изява в предпочитана дейност, приобщават и мотивират, включително деца и ученици с идентифицирани потребности от специфична подкрепа, деца и ученици в риск от отпадане и/или с прояви на агресия и/или насилие. Тези занимания повишават мотивацията за участие в образователния процес и допринасят за развиване на необходимите знания, умения и компетентности.

*В. Политики за **компенсиране** на ефекта от преждевременно напускане на училище*

Създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждевременно напусналите я:

- ✓ организиране на срещи-разговори с родителите и напусналите ученици и мотивиране за продължаване на образованието;
- ✓ преодоляване на социалните пречки пред реинтеграцията на напусналите ученици чрез закупуване на учебни помагала, пособия и материали;

- ✓ провеждане на допълнителни занимания и консултации за наваксване на пропуснатия учебен материал;
- ✓ провеждане на допълнителни занимания с учениците с дефицити по български език;
- ✓ провеждане на обучения и лектории относно превенция на ранните бракове;
- ✓ търсене на съдействие от страна на психолози за оказване на психологическа подкрепа на реинтегрираните ученици.

IV. Индикатори за изпълнение на програмата

- Брой неизвинени и извинени отсъствия
- Резултати от национални външни оценявания
- Дял на учениците, повтарящи класа – общо и по образователна степен и етапи
- Брой деца, преминали и регистрирани в детска педагогическа стая
- Брой деца, жертви на престъпления

V. Мерки и дейности за реализиране на програмата

№	Мерки и дейности	Отговорност на	Срок	Индикатор за изпълнение
1.	<i>Осигуряване на позитивна образователна среда – училищен климат, атмосфера на взаимоотношения, управление: Повишаване интереса на учениците към работата в екип чрез участие в училищни проекти и кампании, отбелязване на Световния ден на водата, Деня на Земята, състезания и конкурси, Ден на самоуправлението и др.</i>	Педагогически екип	през учебната година	Брой инициативи, брой участници
2.	<i>Дейности на класния ръководител: - разработва при необходимост план за действие относно ученик, допуснал голям брой безпричинни отсъствия, застрашен от отпадане или второгодник;</i>	Класни ръководители	през учебната година	Брой отсъствия

	<p>- информира периодично родителите за отсъствията и успеха на ученика, за спазване на училищната дисциплина;</p> <p>- изисква от родител/настойник да го уведоми своевременно за отсъствия на ученика по здравословни причини и да му представи в срок от 24 часа след вторичния преглед медицинска бележка;</p> <p>- предварително получава бележка от спортен клуб или Читалището за участието на ученик в извънучилищно мероприятие;</p> <p>- редовно проверява ученическите книжки, като изисква наличието на подпис на родител/настойник срещу вписаните оценки, отсъствия и бележки по поведението.</p>			
3.	<i>Повишаване броя на учениците, обхванати в целодневната организация на учебния ден</i>	Учителите в ГЦОУД	при сформирани на групите	Брой ученици
4.	<i>Анализиране на:</i> <p>- резултатите от обучението по отделните учебни предмети спрямо очакваните резултати;</p> <p>- резултатите, получени от оценяването на входните и изходните равнища, РВО, НВО и набелязване на мерки за повишаване на успеваемостта.</p>	Педагогически екип	начало и край на I-ви и II-ри срок	Успеха на учениците
5.	<i>Иновативност при преподаване на материала чрез</i>	Педагогически екип	през учебната	Успеха на учениците

	проекто-базирано обучение, електронни уроци, интерактивни методи, онагледяване, практическа насоченост.		година	
6.	<i>Достъп до качествено образование за деца, нуждаещи се от допълнителна образователна подкрепа:</i> подобряване възможностите за обучение на деца, нуждаещи се от допълнителна образователна подкрепа – осигуряване на допълнителна подкрепа, прилагане на единна методика за оценяване.	Педагогически екип	през учебната година	Проведени консултации, разработена единна система за оценяване
7.	<i>Повишаване участието и ангажираността на родителите и обществеността:</i> - включване на родителската общност за повишаване на активността и сътрудничеството с училищното ръководство – работилница за родители за изработване на изделия за благотворителни базари, когато епидемиологичната обстановка в страната позволява това; - отбелязване на традиционни празници, обичаи, обреди; - подготовка и провеждане на училищни мероприятия; - актуализиране състава на Обществения съвет; - провеждане на Ден на отворените врати.	Директор, класни ръководители, Обществен съвет	през учебната година	Брой съвместни дейности, брой подпомогнати дейности
8.	<i>Утвърждаване на индивидуалното и групово</i>	Класни ръководители	през учебната	Брой съвместни дейности и

	<p><i>наставничество:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - планиране на дейности в плана на класния ръководител, насочени към идентифициране на ученици в риск и индивидуалното им консултиране; - инициативи за подпомагане на ученици, които са в риск, от техни съученици. 		година	инициативи
9.	<p><i>Участие и ангажираност на учениците в живота на класа и училището:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - инициране създаването на съвет на класа (включване и на ученици в риск); - включване на ученици с прояви на агресия, с отсъствия и наложени наказания в провеждането на извънкласни и извънучилищни мероприятия; - участие в оформянето на ученически информационни табла. 	Класни ръководители, Ученически парламент	през учебната година	Брой реализирани дейности

Изготвил.....

/Диана Варджиева/